

Lausunto

15.08.2025

Asia: VN/12977/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi arvonlisäverolain 85 §:n ja Ahvenanmaan maakuntaa koskevista poikkeuksista arvonlisävero- ja valmisteverolainsäädäntöön annetun lain 18 b §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Esityksen mukaan arvonlisäverotusta kevennetään siten, että 14 prosentin suuruinen alennettu verokanta alennettaisiin 13,5 prosenttiin. Muutos koskisi MaRan jäsenyrityksistä ravintola- ja ateriapalveluja tarjoavia yrityksiä, majoitusliikkeitä, kylpylöitä, mökkimajoitusta, leirintäalueita, kulttuuri- ja urheilutapahtumien järjestäviä ravintoloita, konsertteja, messuja ja festivaaleja, hiihtokeskuksia, huvipuistoja, keilahalleja, moottorikelkka-, poro- ja koirasafareita sekä esimerkiksi koskenlaskua järjestäviä yrityksiä. Lisäksi verokannan alentaminen vaikuttaa matkailualan kannalta elintärkeisiin kotimaan linja-auto-, taksi-, juna- ja lentoliikenteeseen.

Arvonlisäverokannan alentaminen 0,5 prosentilla on MaRan jäsenkentässä tervetullut, koska se edistää hieman monien vaikeassa taloustilanteessa olevien jäsenyritysten taloutta.

1. Esityksen vaikutuksesta

Esityksessä todetaan, että alennettuja arvonlisäverokantoja ei yleisesti pidetä tehokkaana keinona niille asetettujen yhteiskunnallisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Toisaalta todetaan, että hintojen alentuminen voi parantaa kotitalouksien ostovoimaa ja sillä on pieni työllisyyttä kasvattava vaikutus.

Uusi tutkimus antaa arvonlisäverotuksen vaikutuksista erilaisen kuvan kuin perinteinen näkemys.

Helsingin yliopiston taloustieteen kandidaattiohjelman johtaja, valtiotieteen tohtori Juha Tervala kirjoitti Helsingin Sanomissa 20.4.2024 mielipidekirjoituksen siitä, miten kielteisiä vaikutuksia jo valmiiksi korkeiden arvonlisäverokantojen korottamisella on. Tervalan mielipidekirjoitus perustuu Samara Gunterin ja muiden tutkijoiden työhön "Non-linear effects of tax changes on output: The role of the initial level of taxation", jossa analysoidaan veromuutosten vaikutuksia tuotantoon.

Heikki Tervala toteaa kirjoituksessaan seuraavasti:

"Makrotaloustieteelliset tutkimukset eivät tue käsitystä, että haitalliset vaikutukset tuotantoon olisivat vähäiset Suomessa. Monissa tutkimuksissa nähdään yleisten kulutusverojen, kuten arvonlisäveron, olevan tehokkaita veromuotoja, joiden nostamisen taloudelliset haitat ovat vähäisiä. Useat suomalaiset ekonomistit ovat tuoneet tämän näkökulman kotimaiseen keskusteluun. He ovat kuitenkin jättäneet huomiotta yhden Suomen kannalta tärkeän seikan: alv:n korotuksen vaikutukset riippuvat suuresti sen alkuperäisestä tasosta.

Gunterin ja muiden tutkijoiden työssä analysoidaan veromuutosten vaikutuksia tuotantoon. Ne johtuvat verojen aiheuttamista vääristymistä ja kannustinloukuista. Makrotaloudellisten mallien mukaan veromuutosten haitalliset vaikutukset työntarjontaan, tuotantoon ja kulutukseen nähdään pieninä matalilla alkuperäisillä verotasoilla, mutta suurempina korkeammilla verotasoilla.

Heidän tutkimuksensa empiirisen osan mukaan arvonlisäveron korotuksen tuotantovaikutus riippuu huomattavasti veron alkuperäisestä tasosta. Verokerroin mittaa tuotannon muutosta suhteessa veromuutokseen. Tutkimuksen mukaan verokertoimen arvo on positiivinen matalien alkuperäisten verokantojen tilanteessa, mutta se muuttuu negatiiviseksi korkeampien verokantojen kohdalla. Verokerroin on nolla, kun arvonlisäveron alkuperäinen taso on 8 %. Tämä tarkoittaa, että alv:n korotus ei laske tuotantoa lainkaan. Mikäli alkuperäinen arvonlisävero on 14 %, verokerroin on -1,6. Tällöin miljardin euron suuruinen veronkorotus alentaa tuotantoa 1,6 miljardilla eurolla."

Alennetun verokannan piirissä olevien palvelujen kannalta alemman verokannan soveltaminen on erittäin tärkeää. Kuluttajien käyttämien palvelujen hintajousto on suuri, ja palvelun hinta vaikuttaa merkittävästi palvelun käyttämiseen. Tämä koskee erityisesti palveluja, jotka eivät ole kuluttajan kannalta välttämättömiä, vaan joiden käyttöä voi ostovoiman heikentyessä vähentää. Käytön vähentyminen vaikuttaa myös palvelualojen työllisyyteen ja toimialan maksamien muiden verojen määrään.

2. Alennettujen arvonlisäverokantojen korotus ja ostovoiman heikentyminen vaikuttanut kielteisesti palvelujen kysyntään

Ostovoiman heikentyminen ja vuoden alusta toteutettu 10 prosentin verokannan korottaminen on vaikuttanut palvelujen kysyntää heikentävästi. Tämä on tapahtunut tilanteessa, jossa yritysten

taloudellinen tilanne on ollut poikkeuksellisen heikko koronaviruksen ja Ukrainan sodan aiheuttamien kriisien vuoksi. Siksi pienikin veronalennus on tervetullut ja voi vahvistaa yritysten heikentynyttä tilannetta. Tilanteen parantamiseksi tarvittaisiin kuitenkin vuodenvaihteessa 10 prosentin verokannasta 14 prosentin verokantaan siirtyneiden palveluiden palauttaminen takaisin 10 prosenttiin.

On myös muistettava, että työpaikat syntyvät nykyisin palvelualoille. Yksityisten palvelujen osuus Suomen työllisistä oli vuonna 2022 50,7 prosenttia. Vuodesta 2009 vuoteen 2024 palvelualoille on tullut 222 000 työllistä lisää. Samaan aikaan työllisten määrä rakentamisessa, teollisuudessa ja alkutuotannossa on vähentynyt 79 000 henkilöllä. Jos kysyntä palveluilla vähenee, myös työllisyystilanne heikkenee selvästi.

3. Anniskelun arvonlisäveron alentaminen

Alkoholin anniskelun osuus kokonaiskulutuksesta on alentunut 25 vuodessa 20 prosentin tasolta 10 prosentin tasolle. Matkustajatuonnin osuus on noussut vastaavana ajankohtana voimakkaasti. Kun suomalaiset voisivat jatkossa alkoholijuomia ulkomaisista verkkokaupoista, anniskelun määrä vähenisi edelleen. Häviäjiä ovat erityisesti ravintola-ala ja sen työntekijät sekä valtio veronsaajana.

Vielä 2000-luvun alussa alkoholin osuus ravintolamyynistä oli 50 prosenttia. Nykyisin se on enää 31 prosenttia. Alkoholin myynnin merkitys onkin ravintola-alalle paljon suurempi kuin vähittäiskaupoille. Alkoholin myynnin jyrkkä lasku ravintoloissa on heikentänyt merkittävästi ravintoloiden kannattavuutta.

Noin 20 vuoden kuluessa on syntynyt satoja tilausravintoloita, joihin asiakas voi tuoda omat alkoholijuomat, tavallisimmin ulkomailta hankitut. Kun yrittäjä ei hae anniskelulupia, alkoholilakia ei tarvitse noudattaa eivätkä viranomaiset valvo toimintaa. Tällaisen ravintolatoiminnan yleistyminen on hävittänyt satoja anniskeluluvalla toimivia ravintoloita, etenkin pienemmistä kunnista.

Ravintoloiden taloudellinen ahdinko on nyt suurempi kuin aiemmin 2000-luvulla koronarajoitusaikaa lukuun ottamatta. Ravintola-anniskelun arvonlisäveron alentaminen samalle tasolle ruoan kanssa ja viinien ulosmyynnin salliminen olisivat hyviä keinoja elvyttää ravintolatoimintaa. Ravintola-anniskelu toisi alemmallakin arvonlisäveroprosentilla enemmän verotuloja kuin kaupasta ostettu vastaava alkoholijuoma, puhumattakaan matkustajatuodusta tai ulkomaisesta verkkokaupasta hankitusta alkoholijuomasta. Ravintola-anniskelun toisi selvästi enemmän myös työpaikkoja, sillä noin 70 prosenttia alkoholielinkeinojen työpaikoista on ravintoloissa.

MaRa esittää, että anniskelun arvonlisävero alennetaan samalle tasolle kuin ravintolaruoka eli nykyiseen 14 prosenttiin ja ehdotuksen mukaisesti 13,5 prosenttiin.

4. Yhteenveto

- 1) MaRa kannattaa 14 prosentin verokannan alentamista 13,5 prosenttiin.
- 2) Majoituspalveluita, kulttuuri-, liikunta- ja kuljetuspalveluita koskeva arvonlisäverokanta tulee palauttaa takaisin 10 prosenttiin.
- 3) Anniskelun arvonlisäverokanta tulee laskea 25,5 prosentista samalle tasolle ravintolaruoan kanssa eli nykyiseen 14 prosentin verokantaan, jota ehdotuksella alennetaan 13,5 prosenttiin.

Aittoniemi Veli-Matti
Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry